

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 411/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos 46/2020-2537 z 28. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

████████████████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Tos 46/2020-2537 z 28. apríla 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Senica sp. zn. 11 Tp 9/2019 z 20. októbra 2019 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 79/2019 z 12. novembra 2019 vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v súvislosti s trestným stíhaním pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku. V ďalšom Okresný súd Senica uznesením sp. zn. 1 T 29/2020 z 20. apríla 2020 rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku s použitím § 76 ods. 3 Trestného poriadku, že dôvod väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku naďalej trvá, podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby peňažnou zárukou a napokon podľa § 80 ods. 1 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd napadnutým rozhodnutím podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu Okresného súdu Senica sp. zn. 1 T 29/2020 z 20. apríla 2020 ako nedôvodnú.

3. Argumentácia sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti je postavená na jedinom argumente týkajúcom sa porušenia jeho práva na prezumpciu neviny z dôvodu vyjadrení krajského súdu v napadnutom rozhodnutí. Podľa sťažovateľa výrok krajského súdu v napadnutom rozhodnutí o tom, že „... nemožno konštatovať, že obvinený pred spáchaním skutku viedol riadny život, a hoci ide o odsúdenie za skutok pred 9 rokov, obvinený si bol

v čase, kedy mal spáchať teraz žalovaný skutok vedomý, že je v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, čo ho však neodradilo od spáchania skutku, ktorého sa mal dopustiť a preto možno konštatovať.“, je porušením prezumpcie neviny, ktorej „hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek výrokom, ktorý sa rovná vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom.“. Podľa sťažovateľa „výrok Porušovateľa spočívajúci vo vyjadrení konkluzívneho názoru Porušovateľa, že Sťažovateľ spáchal predmetný skutok sa rovná tomu ako keby došlo k prejudikovaniu toho, že Sťažovateľ je vinným ešte pred právoplatným vyhlásením odsudzujúceho rozsudku.“. Teda „Aj napriek tomu, že u Porušovateľa absentuje formálne konštatovanie viny, postačuje aj argumentácia nasvedčujúca tomu, že Porušovateľ považuje Sťažovateľa za vinného, keď tvrdí, že došlo k spáchaniu skutku... Možno urobiť záver, že sa na Sťažovateľa nehľadelo ako na nevinného, ale práve naopak, došlo k jeho represívnemu postihu v podobe jeho ponechania vo väzbe, a preto Rozhodnutie musí byť nevyhnutne poznačené stigmou nezákonnosti, keď Porušovateľ musí byť v celej svojej podstate zaujatý, keďže už teraz bez ďalšieho mohol konštatovať, že došlo k spáchaniu skutku - preto nemožno očakávať, že by v ďalšom priebehu konania mohol Porušovateľ zmeniť rétoriku, keď už teraz vyslovil.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa na zachovanie prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v tomto kontexte aj čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Krajského súdu v Trnave zo dňa 28.04.2020 v konaní vedenom pod 6Tos/46/2020, porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 28.04.2020 v konaní vedenom pod 6Tos/46/2020 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že:

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť.

Podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239 ods. 1, § 241, § 244 alebo § 331 ods. 1 Trestného poriadku, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní.

12. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

12.1 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

12.2 Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

12.3 Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

13. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

14. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05),

s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane [pozri obdobne napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Winterwerp v. Holandsko z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45, a Baranowski v. Poľsko z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51].

15. Z komentovaného znenia dohovoru vyplýva, že „ESLP – podľa svojich vlastných slov (pozri napr. Ignatenco, § 79; Khodorkovskiy proti Rusku, rozsudok, 31. 5. 2011, č. 5829/04, bod 184) – vo svojej judikatúre identifikoval štyri základné dôvody, ktoré môžu odôvodňovať väzbu v trestnom konaní: nebezpečenstvo úteku (Stögmüller proti Rakúsku, rozsudok, 10. 11. 1969, č. 1602/62, bod 15), riziko, že obvinený môže v prípade prepustenia mariť výkon spravodlivosti (Wemhoff, bod 14) alebo spáchať ďalšie trestné činy (MATZNETTER proti Rakúsku, rozsudok, 10. 11. 1969, č. 2178/64, bod 9), alebo spôsobiť narušenie verejného poriadku (Letellier proti Francúzsku, rozsudok, 26. 6. 1991, č. 12369/86, bod 51)].“ (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 515.).

15.1 Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zvýrazniť, že v každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016, taktiež aj rozsudky ESLP vo veciach Letellier v. Francúzsko z 26. 6. 1991, *Annuaire*, č. 207; Navarra v. Francúzsko z 23. 11. 1993, *Annuaire*, č. 273-B a ďalšie).

16. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo,

či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011).

16.1 Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne uspošobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Teda ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

III.

Napadnuté rozhodnutie krajského súdu

18. Krajský súd v uznesení č. k. 6 Tos 46/2020-2537 z 28. apríla 2020 v posudzovanej časti konštatoval:

„Doteraz zistené skutočnosti, tak ako ich konkretizoval prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí, nasvedčujú naďalej tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie

a následne podaná obžaloba, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchali obvinení.

Vo vzťahu k námietkam obhajoby obvineného [REDAKOVANÉ], že prvostupňový súd neprihliadal na nejasnosti, ktoré sa počas vyšetrovania nepodarilo objasniť a že predbežný záver súdu o tom, že skutok sa stal a spáchal ho obvinený [REDAKOVANÉ], je možné spochybníť, sťažnostný súd uvádza, že rozhodnutie o väzbe nie je rozhodnutím o vine či nevine obvinených a preto k splneniu materiálneho dôvodu väzby v zmysle náveta § 71 ods. 1 Trestného poriadku nie je nevyhnutná istota bez dôvodných pochybností, ale postačuje dôvodné podozrenie, pričom má sťažnostný súd zato, že i napriek námietkam obvineného čo do vyhodnocovania dôkaznej situácie, u oboch obvinených naďalej existuje dôvodné podozrenie zo spáchania skutku tak, ako je uvedený v skutkovej vete obžaloby.

Prvostupňový súd sa v odôvodnení napádaného uznesenia taktiež správne vysporiadal s existenciou dôvodov preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u oboch obvinených a sťažnostný súd sa stotožňuje s prítomnosťou uvedeného dôvodu väzby v tomto štádiu konania u oboch menovaných obvinených a rovnako aj v tomto smere poukazuje na odôvodnenie uznesenia prvostupňového súdu bez potreby jeho opakovania.

K sťažnostnej námietke obvineného [REDAKOVANÉ], že prvostupňový súd neprihliadal na žiadne ďalšie okolnosti jeho života, že obvinený vedie riadny život, má rodinu, o ktorú sa stará a ktorej potreby zabezpečuje so svojich legálnych príjmov a že pokiaľ ide o jeho podmienčne odsúdenie, tak uplynulo 9 rokov odkedy sa tento skutok stal a navyše tu nejde ani o prípad špeciálnej recidívy, sťažnostný súd uvádza, že práve na základe existencie odsúdenia obvineného nemožno konštatovať, že obvinený pred spáchaním skutku viedol riadny život, a hoci ide o odsúdenie za skutok pred 9 rokmi, obvinený si bol v čase, kedy mal spáchať teraz žalovaný skutok vedomý, že je v skúšobnej dobe podmienčného odsúdenia, čo ho však neodradilo od spáchania skutku, ktorého sa mal dopustiť a preto možno konštatovať, že jednoznačne existuje dôvodná obava, že by po prepustení z väzby pokračoval v páchaní trestnej činnosti (bez ohľadu na to, či sa jedná o špeciálnu recidívu alebo nie).

K sťažnostnej námietke obhajoby obvineného [REDAKOVANÉ], že prvostupňový súd sa s otázkou, prečo nepovažuje alternatívne nahradenie väzby pri obvinenom [REDAKOVANÉ]

za použiteľné, vysporiadal iba formálnym odôvodnením, ktoré je podľa názoru obvineného nedostatočné, sťažnostný súd (navyššie k odôvodneniu prvostupňového súdu) dodáva, že nakoľko obvineného [REDAKOVANÉ] od spáchania skutku, ktorého sa mal dopustiť, neodradila ani hrozba premeny podmieneného trestu na trest nepodmienečný (keďže skutok mal byť spáchaný v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia), nie je dôvodné očakávať, že by ho od ďalšieho pokračovania v páchaní trestnej činnosti odradilo nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, prípadne aplikácia iného alternatívneho inštitútu nahradzujúceho väzbu.“

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.A K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy v spojení s princípom prezumpcie nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru

19. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal obsah napadnutého rozhodnutia len z hľadiska porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy v spojení s nedodržaním princípu prezumpcie nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru. Vzhľadom na to ústavný súd preskúmal relevantnú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu len z hľadiska namietaného porušenia princípu prezumpcie nevinu bez skúmania jeho ďalších častí vzťahujúcich sa na dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

20. Po preskúmaní sťažovateľom napadnutej časti rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd preskúmal to, či je ďalšie trvanie preventívnej väzby sťažovateľa podporené pretrvávajúcim podozrením z trestnej činnosti kladenej mu za vinu a či sa toto podozrenie v dôsledku vykonaného dokazovania v prípravnom konaní neoslabilo do takej miery, že by dopadalo na dôvodnosť ďalšieho trvania väzby z hľadiska naplnenia jej materiálnych podmienok, medzi ktoré patrí okrem existencie konkrétneho dôvodu väzby [v prípade sťažovateľa dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] aj

dôvodnosť vedeného trestného stíhania, keďže „dôvodné podozrenie“ („reasonable suspicion“) zo spáchania trestného činu treba považovať za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe. Navyše, okrem sťažovateľom podanej žiadosti o prepustenie z väzby z dôvodu skončenia prípravného konania bolo povinnosťou vo veci konajúceho Okresného súdu Senica z dôvodu podanej obžaloby prokurátorom postupom podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku skúmať „*ex offico*“ dôvodnosť trvania väzby po podaní obžaloby, teda v nastávajúcej časti trestného konania, ktorým je konanie pred súdom. Taktiež v zmysle garancií vyplývajúcich z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba. Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria zákonnosti väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (rozsudok ESLP vo veci Statis v. Litva z 21. 3. 2002, § 59 – § 61).

20.1 Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu skutočností alebo informácií, ktoré objektívnemu pozorovateľovi umožnia urobiť záver, že daná osoba mohla spáchať trestný čin (rozsudok ESLP vo veci Michalko v. Slovenská republika z 21. 12. 2010, body 112 a 113, rozsudok ESLP vo veci Ilgar Mammadov v. Azerbajdžan z 22. 5. 2014, bod 88, sťažnosť č. 15172/13), pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (rozsudok ESLP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia z 30. 8. 1990). Konanie musí vykazovať znaky, ktoré v danom čase podľa platného vnútroštátneho práva naplňajú skutkovú podstatu trestného činu (rozsudok ESLP vo veci Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997), a musí byť jasné, o aký konkrétny trestný čin ide (rozsudok ESLP vo veci Berktaş v. Turecko z 1. 3. 2001).

20.2 Ústavný súd je toho názoru, že právne úvahy krajského súdu neprekročili rámec hodnotiaceho úsudku vyjadreného v rovine určitej miery pravdepodobnosti a založeného na zhodnotení vo veci vykonaného dokazovania a konštatovaných skutkových a iných zistení potrebných pre zdôvodnenie pretrvávajúceho podozrenia z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu. Ak krajský súd konštatuje, že sa sťažovateľ „*mal dopustiť*“ spáchania skutku v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia (bod 18 tohto odôvodnenia), tak komentuje (ako možnosť, nie istotu) len podozrenie z trestnej činnosti, ktorej sa mal dopustiť (ak sa tak stalo) počas trvania skúšobnej doby. Na tom nič nemení súčasné použitie

formulácie o „*neodradení od spáchania skutku*“, ktorú nemožno vytrhnúť z kontextu celej vety. Táto skutočnosť (procesný, predmetom konania podporený predpoklad spáchania trestného činu v priebehu plynutia skúšobnej doby) má potom relevantný vplyv na zhodnotenie dôvodnosti preventívnej väzby a možnosti jej nahradenia.

20.3 Taktiež úvaha krajského súdu o tom, že obvinený (sťažovateľ) v čase pred spáchaním skutku nevedol vzhľadom na predchádzajúce odsúdenie riadny život, predstavuje faktickú skutočnosť (konštatácia skoršieho právoplatného odsúdenia). Zároveň platí, že (tak ako v predchádzajúcom prípade) niet reálnej (nie účelovej) pochybnosti o tom, že formulácia „*pred spáchaním skutku*“ kontextuálne vyjadruje podozrenie reprezentované vykonanými dôkazmi (materiálne) a podanou obžalobou (formálne).

20.4 Rovnako je to aj pri úvahách súdu o „*premene*“ zvyšku nevykonaného trestu a povinnosti jeho výkonu (v prípade uznania viny) ako skutočnosti, ktorá mohla, resp. mala sťažovateľa odradiť od spáchania skutku, z ktorého je obžalovaný, čo má vplyv na existenciu predmetného väzobného dôvodu.

20.5 V súhrne hodnotiace úvahy krajského súdu smerovali len k zisteniu, či pretrváva podozrenie z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu a či je aktuálny dôvod preventívnej väzby. Jeho úvahy posudzované v ich funkčnom komplexe sú vyjadrené v rovine miery rozumnej pravdepodobnosti a z pohľadu ústavného súdu nimi krajský súd neprekročil hranicu ich ústavnej akceptovateľnosti v konfrontácii s princípom prezumpcie neviny.

21. V naznačených súvislostiach ústavný súd už len doplnkovo poukazuje aj na ďalšie judikatúrne komentované znenie dohovoru, z ktorého vyplýva, že „(s)kutočnosti, ktoré vyvolali podozrenie, nemusia byť toho istého stupňa ako tie, ktoré sú potrebné na odôvodnenie odsúdenia alebo hoci len na vznesenie obvinenia (pozri Murray proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok Veľkej komory, 28. 10. 1994, č. 14310/88, § 55, porov. tiež Khodorkovskiy proti Rusku, rozsudok, 31. 5. 2011, č. 5829/04, § 189)... skutočnosti, na ktorých sa podozrenie zakladá, však nemôžu byť rovnakej úrovne ako skutočnosti potrebné na odôvodnenie odsúdenia alebo pre podanie obžaloby, čo je predmetom až ďalšej fázy trestného konania [Krejčíř proti Českej republike, rozsudok, 26. 3. 2009, č. 39298/04

a 8723/05, bod 75]“ (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012.).

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy v spojení s princípom prezumpcie nevinny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.B K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

23. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti namietol porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

23.1 Vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatuje (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, II. ÚS 23/05, II. ÚS 65/05, II. ÚS 60/08, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 397/2010), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

23.2 Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu